

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 72 0 P 063429 22 Rev
Banjaluka: 26.4.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednica vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja D.B. i M.P. iz G., koje zastupa punomoćnik M.K., advokat Zajedničke advokatske kancelarije M. K. i D.K., G., protiv tuženog a.d. K.o. B., radi naknade štete, vrijednost spora 170.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 063429 21 Gž od 19.10.2021. godine, na sjednici održanoj 26.4.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija tuženog D.B. se odbija.

Revizija tužene M.P. se odbacuje.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Gradišci broj 72 0 P 063429 17 P od 1.12.2020. godine obavezan je tuženi da tužitelju D.B. na ime naknade nematerijalne štete isplati, i to: na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjena životne aktivnosti iznos od 30.000,00 KM, na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti iznos od 8.000,00 KM, na ime pretrpljenog straha iznos od 10.000,00 KM i na ime pretrpljenih fizičkih bolova iznos od 15.000,00 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1.12.2020. godine do isplate, te da mu na ime mjesečne rente ubuduće za svaki mjesec plaća iznos od po 217,24 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dospijeca svake mjesečne rente, počev od 5-og u mjesecu, do isplate.

Obavezan je tuženi da tužiteljici M.P. na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog naročito teškog invaliditeta isplati iznos od 6.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1.12.2020. godine do isplate.

Obavezan je tuženi da tužiteljima na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 9.405,75 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1.12.2020. godine do isplate.

U preostalom dijelu je tužbeni zahtjev tužitelja odbijen.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 063429 21 Gž od 19.10.2021. godine, djelimično je usvojena žalba tuženog i prvostepena presuda preinačena u dosuđujućem dijelu naknade nematerijalne štete tako što je tužbeni zahtjev tužitelja D.B. i M.P. u tom dijelu u cijelosti odbijen, dok je u ostalom dijelu žalba tuženog odbijena i prvostepena presuda potvrđena u preostalom dosuđujućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu (naknada na ime mjesečne rente za tužitelja D.B.).

Odbijena je žalba tužitelja i prvostepena presuda potvrđena u odbijajućem dijelu.

Odbijeni su zahtjevi stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka, i to zahtjev tužitelja u iznosu od 3.224,80 KM i zahtjev tuženog u iznosu od 1.000,00 KM.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobijaju tužitelji zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija tužitelja D.B. nije osnovana.

Revizija tužiteljice M.P. nije dozvoljena.

Nesporna je činjenica da je tužitelj D.B., kao suvozač, u saobraćajnoj nezgodi koja se desila 12.10.2008. godine na putu G.– B. u mjestu T., pretrpio teške tjelesne povrede koje su imale za posljedicu umanjeње životne aktivnosti od 40 %, trpio je bolove i strah, a nastupila je i naruženost.

Tuženi je tokom postupka pred prvostepenim sudom, u žalbi koju je izjavio protiv prvostepene presude i sada u reviziji, isticao prigovor zastarjelosti potraživanja.

Istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja naknade nematerijalne štete prvostepeni sud je cijenio neosnovanim, nalazeći da je tužba podnesena u roku od 3 godine koji je propisan članom 376 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), za koji rok smatra da je počeo teći avgusta 2015. godine. Prvostepeni sud je prihvatio mišljenje vještaka medicinske struke da je tužitelj D.B. sve do avgusta 2015. godine bio na liječenju od posljedica zadobijenih povreda (fizikalni i rehabilitacioni tretman) i da je tek sa okončanjem liječenja imao saznanje o obimu štete koju je pretrpio, pa tužbu podnesenu 8.3.2017. godine nalazi blagovremenom.

Za razliku od tog stava, drugostepeni sud cijeni da je tužba podnesena po proteku zastarnog roka od 5 godina propisanog članom 376 stav 2 ZOO. Utvrđujući da se štetni događaj desio 12.10.2008. godine i da je tužba podnesena 8.3.2017. godine, usvaja prigovor zastarjelosti kada je u pitanju tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne štete i sudi kao u izreci presude. Žalbu tuženog u dijelu kojim je pobijana odluka o naknadi materijalne štete (renti), drugostepeni sud je odbio i u tom dijelu potvrdio prvostepenu odluku.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Revizija ističe da od 1945. godine postoji jedinstveni stav sudske prakse da se pod pojmom „oštećeni doznao za štetu“ podrazumijeva ne samo saznanje o postojanju štete i štetniku, već i saznanje o obimu pretrpljene štete, koji momenat je različit s obzirom na vidove nematerijalne štete za koje se priznaje naknada prema odredbi člana 200 ZOO. U reviziji se ukazuje na nekoliko odluka Vrhovnog suda Hrvatske i Srbije, Kantonalnog suda u Sarajevu i Tuzli i na dvije odluke ovog suda (broj Rev: 239/03 od 25.4.2005. godine i broj 118-0-Rev-09-

000755 od 11.6.2010. godine), a kojima se želi potvrditi stav revidenata da je prigovor zastarjelosti potraživanja pogrešno ocjenjen.

Navodi revizije u pogledu početka računanja subjektivnog roka zastare su tačni, ali ne dovode u sumnju pravilnost i zakonitost pobijane odluke kod toga da je tužba podnesena po proteku objektivnog zastarnog roka za naknadu štete, kako je to pravilno cijenio drugostepeni sud.

ZOO je u cilju opšte sigurnosti propisao objektivni rok za podnošenje tužbe za naknadu štete, tako da potraživanje u svakom slučaju zastarjeva u roku od 5 godina od dana kada je šteta nastala. Radi se o objektivnom roku poslije čijeg isteka dolazi do zastarjevanja potraživanja, bez obzira kada je oštećeni doznao za štetu i njenog počinioca. Propisani petogodišnji rok zastarjelosti potraživanja naknade štete je apsolutni rok koji počinje teći od nastanka štete i nije vezan za subjektivno saznanje oštećenog o nastanku štete i štetniku.

Stoga se subjektivni rok od 3 godine mora poštovati u okviru objektivnog roka koji opredjeljuje najdulji mogući trenutak, od trenutka nastanka štete, kada se može tražiti isplata naknade štete bez bojazni isticanja prigovora zastarjelosti. Objektivni rok nije po pravnoj prirodi prekluzivni rok pa oštećeni i po njegovom proteku može pokrenuti parnicu radi naknade štete, a sud može obavezati štetnika na naknadu osim ako ovaj blagovremeno istakne prigovor zastarjelosti, kao što je to slučaj u ovoj parnici.

Zastarjelošću (član 360 stav 1 ZOO) prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze (pod uslovom da tuženi ističe prigovor), što znači da je tužitelj po proteku zastarnih rokova unutar kojih nije ostvarivao pravo na naknadu štete, izgubio pravo da ostvaruje naknadu ne samo one štete koja mu je tada nastala i poznata, već i buduće štete.

U slučaju istaknutog prigovora zastarjelosti potraživanja sud mora prvo cijiniti da li je protekao objektivni rok, pa ukoliko je zahtjev podnesen po proteku tog roka sud se neće upuštati u ocjenu subjektivnog roka od 3 godine. Samo u slučaju da je tužba podnesena prije isteka objektivnog roka, sud će ispitati postojanje uslova iz člana 376 stav 1 ZOO, odnosno utvrđivaće kada je došlo do saznanja oštećenog za štetu i štetnika, te da li je od tog trenutka kada su ispunjena kumulativno oba zakonska uslova protekao rok od 3 godine do dana podnošenja tužbe.

Nesporna je činjenica da je tužitelj D.B. nastradao u štetnom događaju od 12.10.2008. godine, a da je tužbu radi naknade štete podnio 8.3.2017. godine.

Imajući u vidu naprijed navedene činjenice koje su relevantne za rješenje osnovanosti prigovora zastarjelosti potraživanja, po ocjeni ovog suda, pravilno je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu naknade nematerijalne štete zbog zastarjelosti potraživanja.

Stav u vezi sa pravnim posljedicama podnošenja tužbe za naknadu štete po proteku objektivnog roka zastarjelosti prihvaćen je od strane Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (odluka AP- 2817/13 od 20.6.2016. godine, AP- 3077/15 od 31.1.2018. godine, AP – 634/20 od 9.6.2021. godine).

Ovim stavom nije prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U odluci ovog suda broj Rev: 239/03 od 25.4.2005. godine na koju se revizija poziva, izražen je stav da subjektivni rok zastarjelosti potraživanja teče od završetka liječenja, pri čemu

revizija ispušta iz vida bitnu činjenicu koja se odnosi na to je da je tužba podnesena unutar objektivnog roka zastarjelosti potraživanja. Isti je slučaj i sa odlukom broj 118-0-Rev-09-000755 od 11.6.2010. godine, jer je rok zastare prekinut ratnim dešavanjima i prekid je trajao sve do 19.6.1996. godine kada je Narodna skupština Republike Srpske donijela Odluku o ukidanju neposredne ratne opasnosti i ratnog stanja, a tužba je nakon toga podnesena prije isteka objektivnog roka zastarjelosti potraživanja.

Dakle, stav ovog suda u vezi pravnog značaja i posljedica objektivnog roka zastarjelosti potraživanja za naknadu štete je konstantan.

Tužiteljica M.P. je iz osnova naknade štete po članu 201 stav 3 ZOO tražila novčani iznos od 15.000,00 KM, pa slijedi da je vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude u vezi njenog tužbenog zahtjeva ispod cenzusa propisanog članom 237 stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 –u daljem tekstu: ZPP), što njenu reviziju čini nedozvoljenom.

Tužitelji su u ovom sporu formalni suparničari u smislu člana 362 stav 1 tačka 2 ZPP i nemaju položaj jedinstvenih nužnih suparničara (član 362 stav 1 tačka 1 ZPP).

Kada u sporu ima više tužitelja, kao u ovom slučaju, kod formalnog aktivnog suparničarstva, svaki od tužitelja kao suparničar je samostalna stranka u parnici. Radnje ili propuštanje nekoga od njih ne koristi, niti šteti drugim suparničarima. U odnosu na svakog od formalnih suparničara sud može posebno odlučivati. Procesno pravni institut formalnog suparničarstva ustanovljen je prvenstveno iz razloga procesne ekonomije da bi se proveo racionalniji, brži i jeftiniji postupak. To znači da se vrijednost pobijanih dijelova pravosnažne presude cijeni samostalno u odnosu na svakog formalnog suparničara, a ne njihovim zbirom.

Tužiteljica M.P. se nije ni pozvala na odredbu člana 237 stav 3 ZPP, pa se ovaj sud nije ni mogao upuštati u ocjenu da li bi odlučivanje o njenoj reviziji bilo važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njenoj primjeni.

Temeljem odredbe člana 248 u vezi sa odredbom člana 237 stav 2 i člana 247 stav 1 ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić